

Muistio

1.8.2023

EU/161/2023
EU/161/2023-TEM-19

U-jatkokirje: Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission asetuseräluonnoksesta (komission ehdotus asetuksen (EU) N:o 1407/2013 muuttamisesta)

U 95/2022 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan komissio julkaisi 15.11.2022 ensimmäisen luonnoksen Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen annetun asetuksen (ns. de minimis –asetus) muuttamisesta, josta annettiin eduskunnalle 20.12.2022 U-kirjelmä (U 95/2022 vp). Esityksessä oli kaksi keskeistä muutosehdotusta: Ensimmäinen esitettiin de minimis –tuen enimmäismäärien korotusta. Toiseen esitettiin kansallisen tai EU-tason keskusrekisterin perustamista tuen enimmäismäärän seurantaan varten. Suomen kommentit ensimmäisestä asetuseräluonnoksesta toimitettiin virallisen kuulemisen aikana 15.11.–10.1.2023. Asetuseräluonnoksesta järjestettiin jäsenvaltioiden ja komission välinen puhelinkokous 14.12.2022.

Ensimmäisestä asetuseräluonnoksesta saadun palautteen perusteella komissio julkaisi toisen asetuseräluonnoksen 9.6.2023. Toisessa asetuseräluonnoksessa de minimis –tuen enimmäismääriä on korotettu verrattuna komission ensimmäiseen asetuseräluonnokseen ja maanteiden tavarankuljetuksia koskeva erillisraja on poistettu kokonaan. Lisäksi ensimmäisessä asetuseräluonnoksessa ehdotetun kansallisen tai EU-tason keskusrekisterin perustamisen määräaika on pidennetty kuudesta kuukaudesta kahdeksaan vuoteen. Lisäksi uutena ehdotuksena komissio esittää sääntelyä rahoituksen välittäjien (financial intermediary) täytäntöönpaneman de minimis –tuen läpinäkyvyyden osalta.

Toisesta asetuseräluonnoksesta järjestettiin jäsenvaltioiden ja komission välinen puhelinkokous 10.7.2023. Suomen alustavat kirjalliset kommentit toimitettiin komissiolle määräajan mukaisesti 18.7.2023 ja lopullinen kanta toimitetaan sen valmistuttua. Komission on tarkoitus hyväksyä asetus vuoden 2023 loppuun mennessä kuultuaan jäsenvaltioita. Uuden asetuksen olisi tarkoitus astua voimaan 1.1.2024.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Työ- ja elinkeinoministeriö

PL 32
00023 Valtioneuvosto

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Aleksanterinkatu 4
Helsinki

Puhelin
Telefon
Telephone

0295 16001
+358 295 16001

Faksi
Fax
Fax

09 1606 2160
+358 9 1606 2160

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

kirjaamo.tem@gov.fi
www.tem.fi

Suomen kanta

Suomen U-kirjelmässä 95/2022 vp esitetyjä kantoja, joihin talousvaliokunta yhtyi (TaVL 81/2022 vp), täsmennetään seuraavasti:

Tuen enimmäismäärien korotus

De minimis –tuen yleisen yritysokohtaisen enimmäisrajan nosto 300 000 euroon nykyisestä 200 000 eurosta ja aiemmin ehdotetusta 275 000 eurosta on valtioneuvoston näkemyksen mukaan edelleen lähtökohtaisesti perusteltua inflaatiokehityksen johdosta. Tuen yritysokohtaisen kumulaatioperusteen ehdotettu muuttaminen kolmesta verovuodesta kolmeen vuoteen on kannatettavaa kumuloitumisen tarkastelun helpottamiseksi.

Valtioneuvosto kannattaa maanteiden tavaraliikenteen rajauksen poistoa. Toimialakohtaisen rajauksen poisto tarkoittaisi käytännössä sitä, että maanteiden tavaraliikenteeseen sovellettaisiin jatkossa de minimis –tuen yleistä enimmäismäärää ja että tukea voitaisiin myöntää nykyisestä poiketen myös maanteiden tavarakuljetuksiin tarkoitettujen ajoneuvojen hankintaan.

Kansallisen tai EU-tason keskusrekisterin perustaminen

Valtioneuvosto kannattaa keskusrekisterin perustamiseen annettavan siirtymäajan pidennystä kuudesta kuukaudesta kahteen vuoteen. Pidennetty siirtymäaika mahdollistaa riittävän ajan tarvittaville kansallisille täytäntöönpanotoimille.

Asetusluonnoksen ehdotus jäsenmaiden päätäntävallasta alle 1000 euron de minimis –tukien rajauksesta pois rekisteristä on valtioneuvoston näkemyksen mukaan ymmärrettävää hallinnollisen taakan rajauksen näkökulmasta.

Sääntelyä liittyen rahoituksen välittäjiin (financial intermediaries)

Valtioneuvosto suhtautuu neutraalisti komission ehdotukseen rahoituksen välittäjiä koskeviin määräyksiin ja katsoo, ettei niillä ole merkittävää vaikutusta kansallisiin rahoitusohjelmiin.

Pääasiallinen sisältö

Tuen enimmäismäärien korotus

Ensimmäisessä asetusluonnoksessaan komissio ehdotti jäsenvaltiossa yhdelle yritykselle kolmen verovuoden aikana myönnettävän vähämerkityksisen tuen enimmäismäärän korotusta 200 000 eurosta 275 000 euroon. Toisessa asetusluonnoksessa kyseistä enimmäismäärää ehdotetaan korotettavaksi niin, että yhdelle yritykselle kolmen vuoden aikana myönnettävä de minimis –tuen määrä voisi olla enintään 300 000 euroa.

Aiemmin tuen myöntämisen yritysokohtaisena kumulaatioperusteena on käytetty tuensaajayrityksen verovuotta siten, että yrityksen kolmen verovuoden aikana saama de minimis –tuki ei saa ylittää säädettyä enimmäismäärää. Uudessa luonnosehdotuksessa on luovuttu verovuoden käytöstä. Komissio ehdottaa sen sijaan laskentaperusteeksi kolmea vuotta.

Yleisen enimmäismäärän noston lisäksi komissio ehdotti ensimmäisessä asetusluonnoksessa maanteiden tavarakuljetuksia suorittaville yrityksille myönnettävän tuen enimmäismäärän korotusta 100 000 eurosta 137 500 euroon. Toisessa asetusluonnoksessa kyseinen enimmäismäärä on poistettu kokonaan, mikä siirtäisi maanteiden tavarakuljetukset yleisen de minimis –tuen enimmäismäärän (300 000 euroa) piiriin. Toimialakohtaisen rajauksen poisto tarkoittaisi käytännössä sitä, että maanteiden tavaraliikenteeseen sovellettaisiin jatkossa de minimis –tuen yleistä 300 000 euron rajaa ja että tukea voitaisiin myöntää nykyisestä poiketen myös maanteiden tavarakuljetuksiin tarkoitettujen ajoneuvojen hankintaan.

Kansallisen tai EU-tason keskusrekisterin perustaminen

U-kirjelmässä (U 95/2022 vp) käsiteltiin yksityiskohtaisesti ensimmäisessä asetuserinnossa komission ehdottamaa kansallisen tai EU-tason keskusrekisterin perustamista tuen enimmäismäärän seurantaan varten. Toisessa asetuserinnossa ehdotetaan kahta muutosta keskusrekisterin osalta: ensinnäkin ehdotetaan rekisterin perustamiseen liittyvän siirtymäajan pidennystä kuudesta kuukaudesta kahteen vuoteen ja toiseksi annetaan jäsenmaille mahdollisuus pidättäytyä ilmoittamasta rekisteriin alle 1000 euron tukipäätöksiä.

Sääntelyä liittyen rahoituksen välittäjiin (financial intermediaries)

Uutena ehdotuksena toisessa asetuserinnossa on sääntelyä tilanteisiin, joissa de minimis -tukea myönnetään rahoituksen välittäjien kautta. Yleisenä lähtökohtana on, että jos de minimis -tukea myönnetään rahoituksen välittäjien kautta, jäsenvaltioiden tulee varmistaa, että rahoituksen välittäjät eivät saa valtiontukea menettelyn kautta. Asian yksinkertaistamiseksi asetuserinnossa on määritetty kriteerit, jolloin rahoituksen välittäjien saaman tuen katsotaan olevan de minimis -asetuksen soveltamisalan ja enimmäisrajan piirissä. Menettely on jäsenvaltioille lisävaihtoehto sen suhteen, miten de minimis -tukea voidaan kanavoida rahoituksen välittäjien kautta.

Asetuserinnos määrittelee rahoituksen välittäjän 2(1)(d) artiklassa, jonka mukaan käsite tarkoittaa mitä tahansa rahoituslaitosta sen muodosta tai omistuspohjasta huolimatta, sisältäen täten rahastojen rahastot (fund-of-funds), pääomasijoitusrahastot (private equity investment funds), julkiset sijoitusrahastot (public investment funds), pankit, mikrorahoituslaitokset (micro-finance institutions) sekä takauslaitokset (guarantee societies).

Asetuserinnoksen 4(7) artiklan mukaan yhtä tai useampaa vähämerkityksistä tukea täytäntöönpanevan rahoituksen välittäjän saama tuki katsotaan läpinäkyväksi vähämerkityksiseksi tueksi, jos se a) siirtää valtiontakausten kautta saamansa edun tuensaajille tarjoamalla näille uusia, paremmassa etuoikeusasemassa olevia lainoja, ja jos kukin takaus on enintään 80% takauksen kohteena olevasta lainasta; ja b) taattujen de minimis -lainten tuensaajien luottoluokitus on vähintään B- luokkaa sekä lainojen kokonaismäärä joko i) alle 10 miljoonaa euroa tai ii) alle 40 miljoonaa euroa ja kukin yksittäinen taattu de minimis -laina on enintään 100 000 euroa. Lisäksi annetaan ohjeita bruttoavustusekvivalentin laskemiseen silloin, kun rahoituksen välittäjällä on vähemmän lainoja kuin edellä esitetyt 10 ja 40 miljoonan kokonaismäärät.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Käsiteltävänä oleva ehdotus perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 108 artiklan 4 kohtaan, jonka mukaan komissio voi antaa niitä valtiontukimuotoja koskevia asetuksia, jotka neuvosto on SEUT 109 artiklan mukaisesti määrittänyt sellaisiksi, jotka voidaan vapauttaa ilmoitusmenettelystä.

SEUT 109 artiklan nojalla neuvosto on hyväksynyt valtiontukien valtuusasetuksen (EU) 2015/2018, jonka mukaan vähämerkityksinen tuki on vapautettu ilmoitusmenettelystä. Nyt käsiteltävänä oleva komission ehdotus perustuu tähän valtuusasetukseen (EU) 2015/2018.

Käsittely EU:ssa

Komissio julkaisi ensimmäisen asetuserinnoksen 15.11.2022 ja kommentit asetuserinnoksesta toimitettiin virallisen kuulemisen aikana 15.11.–10.1.2023. Asetuserinnoksesta järjestettiin jäsenvaltioiden ja komission välinen puhelinkokous 14.12.2022.

Ensimmäisestä asetuserinnoksesta saadun palautteen perusteella komissio julkaisi toisen asetuserinnoksen 9.6.2023. Toisesta asetuserinnoksesta järjestettiin jäsenvaltioiden ja komission välinen puhelinkokous 10.7.2023. Jäsenmaiden kirjalliset kommentit tuli toimittaa komissiolle 18.7.2023 mennessä.

Kansallinen valmistelu

Komission ensimmäistä asetusluonnosta ja luonnosta U-kirjelmäksi (U 95/2022 vp) on käsitelty EU12 kilpailu-, valtiontuki- ja hankintajaoston kokouksessa 9.12.2022. Komission toinen asetusluonnos on ollut EU12 kilpailu-, valtiontuki- ja hankintajaoston ja EU22 liikennejaoston kirjallisessa käsittelyssä 14.6.-20.6.2023. U-jatkokirje on ollut EU12 kilpailu-, valtiontuki- ja hankintajaoston kirjallisessa käsittelyssä 3.-10.7.2023 ja EU22 liikennejaoston kirjallisessa käsittelyssä 5.-10.7.2023.

Eduskuntakäsittely

Aiemman käsittelyn U-kirjelmä (U 95/2022 vp): TaVL 81/2022 vp.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Ehdotus ei edellytä suoria muutoksia kansalliseen yritystukilainsäädäntöön. Kansallisen de minimis –tukirekisterin perustaminen tai EU:n tason keskusrekisterin hyödyntäminen edellyttäisi lainsäädäntömuutoksia.

Asetus on jäsenvaltioissa suoraan sovellettavaa oikeutta. Ahvenanmaan maakunnalla on Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) mukaista lainsäädäntövaltaa elinkeinotoiminnan tukemisen alalla, mutta kilpailun edistäminen kuuluu valtakunnan toimivaltaan.

Taloudelliset vaikutukset

De minimis –tuen yrityskohtaisen enimmäismäärän ehdotettu korotus 300 000 euroon kolmen vuoden aikana voi joustavoittaa valtiontukien myöntämistä kansallisesti joissain tilanteissa. Maanteiden tavaraliikenteen toimialakohtaisen rajauksen poistolla voi olla vaikutuksia yksittäisiin liikennealan tukiohjelmiin. Esimerkiksi lakia vaihtoehtoisella käyttövoimalla toimivan ajoneuvon hankinnan sekä ajoneuvon vaihtoehtoisella käyttövoimalla toimivaksi muuntamisen määräaikaisesta tukemisesta (1289/2021, jäljempänä hankintatukilaki) sovelletaan sähkö- ja kaasukäyttöisten paketti- ja kuorma-autojen hankintatukeen. Mikäli kaasukäyttöisten paketti- ja kuorma-autojen hankintatukien oikeusperusteena käytettäisiin jatkossa de minimis-asetusta, komission esittämällä hankintatukia koskevalla rajauksen poistolla voi olla merkitystä maanteiden tavarakuljetuksia koskevien yritysten mahdollisuuksiin hakea kaasukäyttöisten paketti- ja kuorma-autojen hankintatukea tulevaisuudessa.

Rahoituksen välittäjien myöntämän de minimis –tuen läpinäkyvyyttä koskevat määräykset voisivat julkisella sektorilla koskea lähinnä valtion erityisrahoitusyhtiö Finnveraa. Arvion mukaan määräykset eivät kuitenkaan vaikuta Finnveran toimintaan, sillä se on jo käytännössä toiminut asetusluonnoksessa kuvatulla tavalla.

Rahoituksen välittäjiksi voidaan asetusluonnoksen mukaan luokitella myös yksityiset pankit ja muut rahoitusta välittävät laitokset ja muun muassa yksityiset tai julkiset pääomasijoitusrahastot. Asetusmuutoksen vaikutukset arvioidaan tältäkin osin vähäisiksi. Määräykset voisivat käytännössä koskea niitä suomalaisia rahoituslaitoksia, jotka välittävät EU:n budjettitakauksella toteutettuja ohjelmia. Koska kansallinen viranomainen ei kuitenkaan ole osapuolena näissä rahoitusjärjestelyissä, niissä ei myöskään välitetä valtiontukea rahoituksen välittäjälle tai lopullisille rahoituksen saajille. Lisäksi pankkien ja muiden rahoituslaitosten mahdollisesti käyttämien tukiohjelmien valtiontuki-instrumentina käytetään pääasiassa yleistä ryhmäpoikkeusasetusta (komission asetus 651/2014). Tämä vuoksi nyt ehdotettu rahoituksen välittäjiin kohdistettu sääntely de minimis –tukien osalta ei niissä tapauksissa tulisi sovellettavaksi.

Kansallisen tai EU-tason keskusrekisterin perustamisesta koituvia kustannuksia on arvioitu U-kirjelmässä U 95/2022 vp.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Komission toinen asetusehdotus Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen (saatavilla englanniksi, liite)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Elisa Fagerström, TEM, elisa.fagerstrom@gov.fi

Sanna Nyyssölä, TEM, sanna.nyyssola@gov.fi

Liitteet Komission ehdotus asetuksen EU N:o 1407/2013 muuttamisesta

Jakelu

Tiedoksi